Ч. 266 (14.515). Львів, середа 25. листопада 1936. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060, — 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 228-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

СССР — РОСІЯ.

Дещо щиростн в „Ізвестіях".

МОСКВА, 24. 11. ПАТ. На сторінках „Ізвестій" появився пеан на честь російської нації, найбільш патріотичний, який колинебудь помістила совітська преса. „Російському народові — пишуть „Ізвестія" — належиться першенство у родині народів СССР. Він перевів царські завоювання, витворив велику культуру, дав великих людей, ґеніїв, як Пуґачева, Разіна, Ломоносова, Пушкіна, Некрасова, Мечнікова, Толстого, Репіна і Леніна;про Ґоркого не згадують.

Всі народи СССР завдячують своє національне відродження і свої господарські здобутки російському народові, тому він займає передове становище між совітськими народами, його культура стала спільним багатством совітського союзу. Російський нарід стоїть на чолі совітської родини як найсильніший і передовий, він помагає меншим народам і зате вони його люблять; тому в СССР процвитає совітська республика і тому ми повні національної гордости, на совітську могутність, на свою любу батьківщину і на вождя народу, товариша Сталіна.

При тій нагоді „Ізвестія" атакують свого колишнього начального редактора Бухаріна, за статтю п. н. „Нарід Обломових", надрукозану колись у тих самих „Ізвестіях" (!). Російський нарід — пишуть „Ізвестія" — рішуче відкидає тих, що осмілюються говорити про обломовщину як про загальну прикмету російського характеру.

Чи протикомуністичний фронт необхідний?

НАЗРІВАЮЧІ МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ І ДЕМОКРАТІЯ.

ВІДЕНЬ, 24. 11. ПАТ. На академії, що її вчора уладила у Відні Протикомуністична Ліґа, австрійський міністер внутрішніх справ Ґляйзе-Гольцтенав виступив проти ідеї бльоків протикомуністичних держав. На його думку вистарчить духовий звязок тих держав та поборювання біди й безробіття. Єзуїт о. Більхмайр звернув увагу на небезпеку атеїзму та закликував до активного поборювання комунізму. Німець з Берліна д-р Ерт заявив, що необхідно створити спільний протикомуністичний фронт.

СТОКГОЛЬМ, 24. 11. ПАТ. На пацифістичних зборах у Норкепінґ міністер закорд. справ Сандлер виголосив промову такого змісту: Дуже небезпечний погляд, що мусить дійти до вирішнього зудару між двома ворожими ідеольоґіями і що всі держави мусять у ньому взяти участь по одному або другому боці. Тимчасом, не зважаючи на диктатури, демократія може істнувати. Вона найде постійну підтримку в таких принціповних оборонцях мира, як обі великі англьосаські держави, що разом мають половину населення землі, у Швеції, у балтійських державах та у Польщі. Північні держави дадуть ініціятиву в тому напрямі.

Страйк портових робітників у Франції.

ПАРИЖ, 24. 11. ПАТ. У пристані в Бордо вибух страйк портових робітників. Учора вечором унерухомлено 32 кораблі. Нині пічнуться переговори.

СТРАЙКАРІ СТРІЛЯЮТЬ.

ПАРИЖ, 24. 11. АТЕ. У фабриці пороху в Кліші від 3-ох тижнів страйкують робітники. Коли власник фабрики наказав новоприняти м робітникам усунути страйкарів, дійшло до бійки. Зпоміж страйкарів залунали стріли, власник фабрики та його люди почали також стріляти. 10 осіб важко ранених, одна з них бореться зі смертю.

Відповідь ґен. Франка Анґлії.

ЛЬОНДОН, 24. 11. ПАТ. Як подає „Дейлі Експрес" з Андеї, спеціяльний куріер привіз брит. амбасадорові відповідь ґен. Франка на запит у справі бльокади і бомбардування Барсельони.

Ґен. Франко взагалі не згадав про Барсельону, лише означив охоронні смуги у пристанях Таррагони, Валенсії, Аліканте і Картахени, де брит. кораблі можуть закидувати якір, не наражуючися на бомбардування.

Брит. амбасадор відіслав куріера з проханням ближчих пояснень, бо та відповідь його не вдоволила.

Ніякі чужі підводні човни не помагали еспанській національній фльоті.

РИМ, 24. 11. ПАТ. Представник уряду з Бурґос у Римі адм. Маґаз заперечив, немов би це чужі підводні човни заатакували червоний кружляк „Сервантес" коло Картаґени. Ті поголоски безосновні, їх поширюють на те, щоб зробити враження, немов би нарушено невтральність на Середземному Морі.

Правда, зараз після вибуху повстання вся підводна фльота заховала вірність Мадридові, та поволи велика частина її перейшла на бік Бурґосу. Кілька підводних човнів підчинених нац. урядові переплило недавно Ґібральтарський пролив — це певно вони заатакували „Сарвантеса".

МЕКСИКАНСЬКА ПІДМОГА ДЛЯ ЧЕРВОНИХ.

МЕКСИК, 24. 11. ПАТ. Як оповідають очевидці, до пристані у Вера Круз прийшли два поїзди, кожний зложений з 18-ох плятформ і 36-ох возів. Вони привезли 36 гармат 75 міліметрових і 65 гірських, крім того чимало крісів, скорострілів та муніції. Той транспорт заладовано на еспанський корабель; робітники що заладовували, зріклися платні. (Пригадуємо, що недавно мексиканська влада арештувала двох старшин, які будімто постачали зброю есп. національним військам. Як бачимо — мексиканці розуміють невтральність дещо однобічно...).

НАЦ. ВІЙСЬКА ОКРУЖИЛИ АСТУРІЮ.

САЛЯМАНКА, 24. 11. ПАТ. Нац. війська окружили цілу Астурію, відтинаючи її від решти краєю; рівночасно фльота веде бльокаду побережа, відтинаючи всякі транспорти харчів.

КОМУНІКАТ НАЦ. КОМАНДУВАННЯ

САЛЯМАНКА, 24. 11. ПАТ. На відтинку Ескуріялю нац. війська відбили наступ на Роблєдо де Чавеля, на фронті Сіґуенци вирівняли лінію, здобуваючи Сан Андреа дель Конґосто; ворог боронився слабо. У Мадриді дійшло до дрібних ситучок.

КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

МАДРИД, 24. 11. ПАТ. На відтинку Таха дійшло до битви між червоними кінними стежами і нац. пішими стежами.

По тім боці сокальського кордону.

(Кореспонденція з Волині).

I.

Минає півроку, як у таборі певняків сталася революція — відійшов „батько" і чоловий провідник УПР (Української Парляментарної Репрезентації) Волині, ВУО (Волинського Українського Обєднання), Рідних Хат, Товариства Петра Могили, головний редактор „Української Ниви" „и прочая, и прочая, и прочая" — Петро Певний, а його місце заняли інші особи, чи — точніше сказати — інша особа.

Чому так сталося? Де причина революції?

На цю тему ходять ріжні поголоски, з яких одна — поетична, в стилі Бокачієвого Декамерона; другаж — дуже прозаїчна: Певний мусів відійти, бо збанкротував на цілій лінії. Взявся за зреалізування одної концепції і збанкротував.

Концепція ця така: покликати для проводу українським громадянством на Волині особи, наділені цілковитим довірям „власть імущих"; особи ці мають перебрати у свої руки виключний монополь на все українське; працювати згідно з подаваними їм вказівками та творити „вспулжиціє". І П. Певний працював цілих десять років, окруживши себе кількома однодумцями; орґанізував „Українську Ниву", ВУО, Рідні Хати, Товариство Могили й т. п.; хвалив у своїх деклараціях та у своїй пресі ідеальні відносини на Волині; величав національні здобутки українців; воював з усіми, хто не належав до його табору та критично ставився до його праці; осягнув те, що декотрі з його ідейних противників прийшли до нього з покірним поклоном, одержали пробачення за минуле, дістали тепленьку посаду й почали співпрацювати з ним над реалізацією згаданої концепції, або — принаймні — замовкли.

Одночасно з цим ліквідувалося на Волині все українське, на чому не лежало тавро певнівщини: Просвіти і читальні, кооперація, українське шкільництво, українська преса; навіть у царині релігійно-церковній, в якій П. Певний мав найбільший голос і вплив, усунено всі прояви українського духа та замінено їх то на московське, то на польське (навчання релігії в народних школах); як московське виявило себе навіть те, що прийшло до волинської церкви під прапором Певного (вище ерархічне керовництво, консисторія); витворилося навіть враження і переконання, що певнівщина й культурна українська праця, навіть аполітична на Волині — явища взаємно непогоджені. Цим власне треба пояснити розміри певняцьких впливів на українське суспільство. Наскільки вони мізерні, виразним свідоцтвом служить статистика: на недавніх зборах Могилянського Товариства (9. жовтня ц. р.) ствержено, що всіх членів у цій організації записано... 948, з яких напевно 900 так званих „мертвих душ". А треба вам знати, що Товариство Петра Могили, Рідна Хата, ВУО — це ріжні назви одного й того ж гуртка: в царині релігійній він виступає як Товариство Могили; в царині освітній як Рідна Хата; на поліж політичнім виявляє себе як ВУО. Не тільки ширші маси народу українського, а навіть місцева інтелігенція на Волині позбавлена

всяких засобів праці й животіюча в тяжких злиднях, залишилися поза названим гуртком, поза його ідейними впливами. Що більше: народні маси, серед яких аполітична культурно-національна праця стала неможлива, стали дуже податливим тереном для успішної акції нелеґально-максималістичної, комуністичної акції. Остання прибрала такі величезні розміри й дійшла до такого високого потенціялу, що автори концепції „вспулжища" зжахнулися; вони побачили, що на Волині кипить і то чимраз дужче. На жаль, замість того, щоб застановитись над життєвістю концепції, зрозуміти її цілковиту непридатність для нормалізації державного й суспільного життя на Волині, виріктися її та повернути Волинь до тих умовин, які істнували на ній до реалізування „концепції", автори її відповідальність за неуспіх поклали на певнівський провід: бо він за десять років не потрапив витворити в ширшій народній масі такого наставлення й задоволення істнуючим станом річей, яке величав у своїх деклсраціях. П. Певного визнали за нездібного провідника і він мусів відійти, уступаючи місце здібнішим (або: уважаним за здібніших) своїм товаришам.

Отаке прозаїчне пояснення революції в Певнівськім таборі.

II.

Погляньмо тепер, як уложилося життя після революції.

У своїх публікаціях на сторінках „Української Ниви" новий провід передовсім заявив своє незадоволення „з істнуючого стану річей наших національних осягнень" (!!!) на Волині і цією заявою відріжнив себе від свого попередника, що таким станом був цілком задоволений. „Неґативні явища, що кривдять українські національні інтереси — пише вже „Українська Нива" (ч. 19., стаття п. н. „Підстави волинської дійсности") — повстали не тільки внаслідок нерозуміння волинської політичної дійсности з боку адміністраційних чи громадських чинників, — рівнож завдяки невмінню тих українських чинників, які називали себе проводом, або бажали цим проводом бути (читай: П. Певного та його деяких співробітників). А коли таке невміння мало місце, завинило в цьому саме ріжнобарвне (?) українське громадянство, яке пасивно придивлялося, що навколо нього вдібувалось" (себ-то: не піддержало певнівського проводу, не прилучилося до певнівського гуртка, не величало його „національних осягнень").

Новий провід обрав собі за гасло „обєднання волинського громадянства", хоче взяти на себе „ідейний вислів національної політики українського громадянства на Волині"; осягнутиж це сподівається за посередництвом таки ВУО, якому ставить у завдання „обєднати найширші верства українського громадянства, щоб — провадити позитивну культурно-освітню, господарчу, самоврядну та релігійну працю" („Українська Нива", ч. 1.). Але ВУО — організація передовсім політична, принаймні такою уважається: якуж політику має воно вести? — Новий провід не робить з цього секрету. Не буде займатись політикою опертою на теоретичних міркуваннях, теоретики швидко стають „поза навісами життя"; не буде вести політики, опертої на самих лише бажаннях, бо це політика максималістична, яка веде на шибеницю, або до вязниць; а тільки політику **реальну**. То значить: таку, „що рахується з обставинами, які в даному часі й у даному місці формують державне життя" („Українська Нива", ч. 21; стаття п. н. „Політика і громадянство").

Определення — зрештою — не нове. Його не раз читали ми в статтях „Української Ниви" першого видання та в промовах попередників нового проводу. Вони виріжняли себе від усіх інших українських діячів, як власне політики „реальні". Як такі не виступали ніколи ані проти ліквідації Просвіти, ані в обороні українського шкільництва, або кооперації. Бо, вважаючи себе за людей політики „реальної", завжди рахувалися „з обставинами" і тому ніколи не дозволяли собі заанґажуватися до справи не тільки засадничого, а навіть особистого значіння, якою можнаб не задоволити „хлібодавців", або стратити їх ласку. Ширша маса українська цю їхню політику назвала „угодовою".

З цього виходило би, що ріжниця між теперішнім проводом ВУО і попереднім полягає лише в тім, що попередній був задоволений з українських „національних осягнень" на Волині, а теперішній — ні. Себто: останній не є вже чисто „реальним" політиком, а зробив ухил у бік небезпечного „максималізму".

III.

Ми схарактеризували стан річей, що витворився в певнівськім таборі після відбутої в ньому революції, — головним чином на підставі публікацій у його органі „Українська Нива". Як видно, ціла революція в певнівськім таборі — це революція тільки персональна; властне кажучи, це і не революція, лише персональна зміна „стійки на варті". Новий провід перейняв від свого попередника не тільки здобуті ним „національні осягнення" (ВУО, Рідні Хати, Мог. Товариство, „Українська Нива"), а навіть його ролю, як виконавця „концепції", і опінію яку собі виробив певнівський табор у суспільстві. Тому нема нічого дивного що минає пів року після революції чи зміни в певнівськім таборі, і ніяких реальних її наслідків не видно, поза парою відбутих новим проводом з тими чи іншими особами балачок, або зложених заяв, які пішли „до коша".

Як-же бути? Є голоси на Волині, які вказують певнякам, що коли вони справді хочуть добра для української національної справи, то повинні розвязати ВУО, зліквідувати Рідні Хати, виректися посольських мандатів, припинити видавання „Української Ниви". Цілком погоджуємося з редакцією останньої, що це — програма неґативна, нереальна й не до виконання („У. Н.", ч. 3). Бо — перше — зреалізування її не лежить у межах можливости проводу, а друге, — колиб останній узявся за її реалізацію, то почув би: „Дякуємо, більше вас не потребуємо, маємо осіб здібніших від вас", і на його місці з'явилисяб нові особи. Отже програма справді нереальна.

Не погоджуємось також і з поглядом певнівських ідеольоґів, що хто не прилучиться до ВУО, опиниться поза скобками життя. Навпаки, на нашу думку, ВУО зі всіми його відмінами само стоїть від початку свого народження поза скобками українського національного життя і буде стояти до самої своєї смерти, якщо не вийде з того закамарку, в якому знаходиться.

А вихід, що відповідав би і українським інтересам і особистим інтересам провідників ВУО, є. Це — консолідація, про яку голосить новий провід ВУО. Тільки мусить він консолідацію поставити в обовязок не українському громадянству Волині у відношенні до себе, а собі самому й розпочати її здійснення у себе та у відношенні до того, хто ідейно і фактично репрезентує українське громадянство в Польщі, себто у відношенні до українського громадянства та його установ у Галичині.

Що правда, вихід цей є в колізії з „волинською концепцією", але він згідний з державними інтересами краю, з льоґікою річей, а для проводу ВУО — єдина умовина гідної та пожиточної праці.

Тутейший.

Від афери Салянґро до афери Гітлер-Мусоліні-Франко.

(Від власного кореспондента).

Париж, 21. XI. 1936.

I.

Дві справи займають нині думки і розмови французів.

Перша справа домашнього характеру: трагічна смерть міністра внутрішніх справ Франції Салянґро, або, як тут говорять, афера Салянґро.

Друга справа зовнішнього характеру, справа визнання Німеччиною й Італією націоналістичного уряду Еспанії, ген. Франко, або, як тут говорять афера Гітлер-Мусоліні-Франко — з продовженням аж у Токіо, коли візьмемо на увагу німецько-японський договір, байдуже: підписаний чи непідписаний — але дуже імовірний при розвитку сучасних подій.

Вже віддавна повторялися напади на покійного міністра Салянґро правого тижневика „Ґренґуар", — напади, що зломили зовсім небіжчика, відбираючи йому, як він пише в останньому листі, бажання жити.

„Ґренґуар" закидував міністрові злочин дезерції підчас світової війни. Полевий французький суд у позаочному засуді (Салянґро перебував тоді в німецькім полоні) звільнив його від вини та кари. Салянґро станув аж тричі перед німецьким полевим судом за відмову виконувати якунебудь працю для Німеччини в полоні, та за намову до бунту інших французьких полонених вояків. Полевий німецький суд засудив його за те на два роки вязниці.

Салянґро, це герой, пише тепер один католицький французький священник, що перебував з ним разом у неволі — на вістку про його смерть.

Поправді, як упевняють французькі ґазети, перший закид дезерції проти покійника, вийшов з комуністичних рядів. Ще в 1923-ім році комуністична французька ґазета „Ле Пролетер-ді-Нор" назвала його дезертиром. Салянґро боронився проти такого обвинувачення, але родинні особисті нещастя доповнили чашу горя й нерви його не витримали.

Нині труп покійника потрібний для політичних арґументів і його використовують досхочу. Неподівана смерть безсумніву, бодай на якийсь час, залатала діри „Людового фронту". „Перо фашистів вбило нашого співтовариша" — читаєте в соціялістичних маніфестах.

Комуністам не так іде про честь покійника, а справа для них важніша, щоб дати гармати й літаки червоній Еспанії. Комуністи бажали, щоб робітничий похід, що завтра, в неділю в день похоронів Салянґро у Ліль йтиме у Парижі від другої години пополудні від Бастилії до площі „Де ля Насіон" — похід у честь покійного Салянґро, відбувався під гаслом: „Гармати й літаки для Еспанії!" Одначе соціялісти й радикали не згодились на це.

У правих французьких колах більш-менш загальний погляд: „Ґренґуар" зробив жахливий політичний промах.

II.

Нині вже навіть головні актори не скривають того, що на терені Еспанії ведеться завзятий двобій між СССР з одного боку і Німеччиною й Італією з другої сторони.

Через Барсельону доставляють щораз частіше зброю, ба навіть людей із СССР для „Людового фронту". Через Портуґалію німецька та італійська зброя йде для національних військ. У тій воєнній розправі між комунізмом і фашизмом в Еспанії, Англія й Франція, як дві західноевропейські демократичні держави, силою самих подій наближуються одна до одної.

Злучені воєнні фльоти Англії й Франції — говорять у французьких політичних колах — вистачають, щоб на Середземному Морі забезпечити національні інтереси обох великодержав, не зважаючи на бажання Риму-Берліна, чи Москви.

Супроти еспанських подій Великобританія та Франція ведуть однозвучну політику: 1) щодо неінтервенції, 2) щодо непризнання і то в ніякому випадку незалежности Катальонії, 3) в разі перемоги національних військ паралізувати німецько-італійський вплив у Еспанії, хочби найдальшими уступками в користь національної Еспанії.

Для Великої Британії і Франції большевизм в Еспанії є може грізніший, ніж для Італії, а безсумніву вдвое грізніший, як для географічно далекої від іберійського півострову Німеччини.

Але для Великої Британії та Франції є теж дуже загрозливим явищем нове скріплення впливів на Середземному Морі Італії та початки німецьких зазіхань на ці морські области.

Що більше: німецько-японський договір проти большевизму, до якого пристала, чи може незабаром пристане Італія, міг би знову в дальших своїх наслідках змінити політичну карту на Далекому Сході, де Великобританія та Франція мають свої імперіяльні інтереси.

Тут друга причина англьо-французького зближення.

Не робимо ніяких передбачувань на майбутнє, але дозволимо собі подати завваґу, що сьогодні під покришкою боротьби з комунізмом, чи фашизмом, скривається стара як світ правда. Модерні дослідники історії виказали, що причини воєн, а навіть дуже часто терени воєн, були й є ідентичні в ході століть. Ці „незрозумілі" війни давніх французьких, еспанських, англійських, німецьких чи яких інших королів, князів, чи як там назвемо тих давніх володарів — відбувалися з тих самих причин, що війни народів у наших часах.

„Родинна" політика королів і „народня" політика теперішних націй, це одно й те саме. Змінився тільки титул і ідеольоґічний плащик. Він безнастанно зміняється. Зате не змінилася геополітика, невблаганний географічний закон, що рішає про долю націй.

Юрій Студинський.

Не тільки нова кольонізація, але й вивласнення українських селян!

НОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ МІН. ПОНЯТОВСЬКОГО „ПРО ОБМЕЖЕННЯ ОБОРОТУ НЕРУХОМОСТЕЙ, ЩО ПОВСТАЛИ З ПАРЦЕЛЯЦІЇ".

Пишучи статтю „Заворожене коло" („Діло" ч. 259. з 15. ц. м.) не знав я ще про проект закону міністра хліборобства і земельних реформ про обмеження обороту нерухомостями, що повстали з парцеляції. Знав я тільки про загальні напрямні мін. Понятовського його земельної політики з його промови перед представниками преси з 23. жовтня ц. р. і це обговорив я у згаданій своїй статті. Вірний своїй програмі чи радше доктрині, часто суперечній з вимогами життя, п. Понятовський не лише збирається ліквідувати у приспішеному темпі більшу земельну власність й оживити та скріпити кольонізацію українських земель польським селянським елементом зі заходу, але й виготовив проект закону про обмеження обороту грунтами, що повстали з парцеляції.

Характер цього законопроєкту мін. Понятовського наскрізь винятковий. Порівняти його можна з двома виїмковими земельними законами з 17. грудня 1920. р. про військову кольонізацію північно-українських, білоруських і литовських земель, які належать до унікатів у сучасному аграрному законодавстві й не мають відповідника в ніодній з европейських держав та живо нагадують основи аграрної політики римської держави з кінця республики і початків цісарства з кольонізацією римських „кресів" військовими ветеранами.

На основі першого закону (В. З. Р. П. ч. 4, поз. 17. з 1921. р) держава переняла на власність на згаданій території добра державні, царські, апанажеві, кабінетові й „Крестянського Банку", бувшої російської держави, майорати духовні й монастирські добра, добра публичних інституцій ту значну частину приватних дібр. З тих земель створено земельний фонд для військового осадництва, яке мали перевести створені тим законом окремі повітові осередки.

Закон про надачу землі воякам польського війська (В. З. Р. П. ч. 4, поз. 18. з 1921. р) постановляє, що з вище згаданого запасу землі, створеного згаданим законом (поз. 17) мають дістати на власність безплатно землю у розмірах до 45 га інваліди й вояки польського війська, які спеціяльно відзначилися, як теж і вояки, що добровільно вступили до польського війська і відбули фронтову службу. Вони мали здержати безплатно не тільки земельні наділи, але держава прирікала їм у цьому законі допомогу в натурі й грошах для загосподарювання грунтів.

До війни оборот землею у нас в Галичині був зовсім свобідний, нормований тільки постановами цивільного і гіпотечного права. Щойно в 1915. р. видано в Австрії цісарський розпорядок з 9. серпня 1915. р. (В. З. Д. ч. 234) про обмеження в обороті селянськими ґрунтами, на основі якого окремі комісії при повітових судах давали дозвіл на перенесення права власности селянських (рустикальних) грунтів. Метою цього розпорядку була охорона селянських ґрунтів, щоб вони в часі війни не переходили шляхом спекуляції в **нехліборобські** руки.

Обмеження в обороті землею ввело і польське аґрарне законодавство вже в першому році істнування сучасної польської держави. Законом з 2. серпня 1919 р. сойм уповажнив раду міністрів видати розпорядок зі силою закону про оборот землею. Такий тимчасовий розпорядок ради міністрів вийшов 1. вересня 1919 р. (В. З. Р. П. ч. 73, поз. 428), на основі якого земельні власти мали давати (або й ні) дозвіл на набуття землі рустикальної (селянської) і домініяльної (дідичівської); ця остання до того часу обмежень в обороті не знала. Згідно зі ст. 2. розпорядку не потребувало дозволу перенесення власности рустикальної землі поза Галичиною (тут обовязував ціс. розп. з 9. 8. 1915 р.) як теж між іншими і на випадок примусової продажі. Вістря було вимірене передовсім в напрямі контролі над оборотом дідичівською землею. Наміри були ясні. Йшло про те, щоб не допустити до переходу землі з рук дідичів в руки **непольського** селянина. Законом з 6. липня 1920 р. утворено повний державний апарат земельних урядів у вигляді головного земельного уряду (опісля міністерства земельних реформ) та окружних і повітових земельних урядів, від яких узалежнено ввесь оборот власністю землі.

Були це часи збройної большевицької загрози. Якраз у часі, коли большевицька армія дійшла вже недалеко Варшави, сойм для приєднання польського селянства та польського пролетаріяту до участи в оборонній акції держави, ухвалив 15. липня 1920 р. рамовий земельний закон, що вже в останніх місяцях того року, після прогнання большевиків на схід, став підставою широкої кольонізаційної акції українських земель польським елементом зі заходу при помочі держави й авторизованих нею польських парцеляційних установ з державною установою Паньствови Банк Рольни у проводі.

Та властивим аграрним законом, на основі якого переводиться тепер парцеляцію більшої земельної власности, є закон з 28. грудня 1925 р. про виконання земельної реформи (В. З. Р. П. з 1926 р. ч. 1, поз. 1). Він ухилив в засаді у цілості давніші обмеження в обороті селянською землею, на який не треба дозволу земельної влади, полишаючи для держави управильнення, нагляд, контролю і дозвіл на купно більшої земельної посілости, зокрема наділів, що повстали при парцеляції. Ухилено теж давніші обмеження щодо позбування, ділення, випендування, заставлювання й обтяжування набутих при парцеляції наділів. Полишено у ст. 54 тільки постанову, що ґрунтів, набутих при парцеляції, обтяжених позичками з державних фондів або у Державному Рільному Банку, не можна ділити, продавати, винарендовувати або заставляти без дозволу земельних властей аж до часу цілковитої сплати позички.

Яка є раціо леґіс проекту п. Понятовського? Згадується про це в мотивації проекту, а саме, охорона наділів, набутих при парцеляції перед надмірним роздробленням і нераціональним обтяженням та примушення набувців, щоби на парцеляційних наділах господарювали самі і не робили з тих наділів („дзялек") предмету спекуляційної перепродажі. Але властива ціль, про яку в проекті і в мотивації проекту виразно не говориться, є **недопустити шляхом законних обмежень до того, щоб парцеляційні наділи переходили з рук польських набувців в руки непольських селян.**

На будуче цього не сміє бути і відповідну законну ремедуру вводить проект мін. Понятовського, що рівночасно стане початком небувалого хаосу й анархії в аграрних справах на південному сході і на сході Польщі **та до** ґрунту може занархізувати цю частину польської держави. Проект мін. Понятовського попросту вивертає давно устійнені правні поняття наших селянських мас, що хто набув на



АЛ. ЕНГЕЛЬ.

Блакитна мрія.

Чи ви знаєте відділ посте-рестанте у блакитному великому будинку в самому серці Парижа? Коли знаєте, то вам відомо, що тут розділяють і сортують серцеві справи закоханих мідінеток і манекінів, що виступають під усякими поетичними гаслами, цифрами і знаками. Серце тут правдиве, але правопис часто фальшивий. Підходить тип ґерльси і питається: „Чи є лист для Хризантеми?" — задоволена, що заховалась дискретно за ботанічну назву. Урядовець, навіть не глянувши на дівчину, подивився ритунованим оком до переділки, поперекидав листами як жонґлер кулями, покивав головою і сказав урядовим голосом: „Нема нічого".

І повернувся до другої клієнтки так само діловo. Ледви відійшов від віконця запах Хризантеми, вже зацвіла тут рожа „Маршал Ніль". З повним тріюмфу усміхом домагається почти, беручи лист самовпевненим рухом. Для зміни появляється тип „вампа" — з демонічним голосом. Є й якась спортовка, що розпитує за „вікендом". Урядовець знизав плечима: „Ні, нічого"

Від десяти літ вів цей романтичний відділ Едмонд Растіняк. Відділ був романтичний; навіть доба, в якій люди весь час говорили тільки про кризу та гроші, не змінила потреб тих, що шукали тут дрібки поезії. Бюрові товариші пана Растіняка мали до діла з пакунками, чеками, переказами — із зовсім прозаїчними клієнтами, тільки він мав перед собою ніжну клієнтелю. Але він дивився на листи з більшою цікавістю, ніж на жіночий світ. Листи мали свої відомі коліри та запахи, від рожевого аж до фіолетового, що на полицях часто блідли.

Одного дня, що був такий самий сірий, як інші, якийсь голос збудив Растіняка із бюрової задуми. Голос був приємніший, як інші. Дівчина зробила на нього враження зовсім неподібної до інших, якби виплила з якоїсь балади. Растіняк глянув на полицю, чи є там лист „Блакитна мрія". Аж прикро йому стало, що під руками не знайшов нічого. Дівчина ледви стримала сльози в очах. Він спочував їй — вона не нагадувала йому інших. Це було дивне, бо його урядова функція не дозволяла йому розтрачувати своїх почувань з нагоди листів.

Майже щодня чув він той сам голосочок. „Чи нема чогось для мене?" Він повертався на бік і вперше за ввесь час свого урядування відчував, що його серце беться. Йому самому це не подобалось, що щось таке трапляється в бюрі серед урядових паперів та урядового кляйстру, але не міг собою заволодіти. Усміх „Блакитної мрії" кружляв по його бюрі як метелик.

„Мала" — бо так він назвав її для себе — приходила нераз двічі і тричі денно. Растіняк ствердив зараз дивне явище: йому стало прикро, що вона так випитується за листом від — його суперника! Він старався приголомшити себе цифрами, але зпоза довгих колюмн чисел визирало щораз частіше личко його клієнтки. Від того часу він почав робити помилки у додаванні, може тому, що занадто часто повторяв собі, що два серця це одно.

— Будь ласка, подивіться добре, може лист до мене десь засунувся?"

Він побіг до полиці.

— Ні, нема.

Але ледви дівчина відійшла від віконця, як Растіняк нахилившись над шуфлядою побачив, що там лежить лист під шифрою „Блакитна мрія". Деякі мужчини через жінку вбивають або дефравдують, а він із почування заздрощів сховав лист до своєї кишені. Відчинити його не зважиться, ні! це булоб нарушення урядової тайни. „Ні, я тільки його сховаю" — сказав собі і цим заспокоїв свою совість.

Растіняк перемінив свій зверхній вигляд. Щодня приходив до бюра у випрасованих штанах і почав добирати собі краватки. Не вкладав уже штучних бюрових рукавів, щоб зашанувати блюзку, а показував свої свіжо випрасовані маншети з гарними шпильками. Він уперше нарушив свій скромний ощадностевий фонд, щоб причепурюватись.

Молода дівчина відразу звернула увагу, що він змінився. Може вона і не була така спостережлива, тільки відчула це інстинктово. Лист, на який вона чекала, не прийшов, а вона всеж приходила питатись, чи нема. Урядовець боровся із своєю совістю, чи має признатись, що сховав лист до неї. Казав собі, що зробив це для її добра, а потім, що таки не має сміливости розчаровувати її. Рішив, що напише до неї. Узяв перо і почав лист до неї: „Моя люба Незнайома!"

Саме тоді вона звичлась при його віконці. Знако доля допомагала йому! Растіняк узяв

власність землю, заплатив за неї ціну купна, взяв землю в посідання та став в додатку її гіпотечним власником, цього ніхто не може й не сміє рушити.

Селянин в обороні набутої правно землі скорше віддасть життя, якщоб мав примусово з неї уступити. **А така загроза істнує у постановах ст. 4 і ст. 5 проекту щодо усіх наділів, набутих з парцеляції по дні 1. вересня 1919 р., якщо обмеження вписано у гіпотечних виказах.** Таких випадків є десятки тисяч з парцеляції по кінець 1925 р., бо тоді ті обмеження вписувано у гіпотечні виказн (заказ позбуватися впродовж 25 літ), а які ухилив закон про виконання земельної реформи. Торкається це теж і наділів набутих вже по 1925 р., які обтяжено позичками з державних фондів або у Державному Рільному Банку. Велика скількість тих наділів є нині в руках наших селян, що набули їх від кольоністів. **Всі ті наші селяни, а їх безперечно є десятки тисяч, можуть бути примусово вивласнені** і то буквально за безцін на основі постанов ст. 6 проекту, з метою **повернути назад ті наділи у польські руки.**

Ясна річ, що принятгя такого закону у соймі не тільки кине ще один яскравий жмут світла на вже істнуючу польсько-українську дійсність, але просто витворить політичну ситуацію, якої наслідки трудно передбачити. Щоб у добі „нормалізації" уряд міг виступати з проектом — вивласнити кількадесять тисяч українських родин з їхніх ґрунтів, які вони купили, за які чесно заплатили, — це річ справді небувала!

Д-р Степан Баран.

У царстві Сталіна.

ЩО СТАНЕТЬСЯ ЗІ ЗАСУДЖЕНИМИ В НОВОСИБІРСЬКУ?

МОСКВА, 24. 11. ПАТ. Німецький амбасадор двічі інтервеніював у Наркоміндели, домагаючися, щоби помилувати засудженого нім. громадянина інж. Штіклінга або відложити виконання присуду. Дотепер сов. уряд не дав ясної відповіди — сподіються її завтра.

Якщоб помилували Штіклінга, помилують правдоподібно ще й 2—3-ох совітських громадян, щоб не робити злого враження на населенню.

ОБУРЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 24. 11. ПАТ. Німецька публична опінія дуже обурена на совітський суд, який засудив у Новосибірську на смерть німця Штіклінга. Німецькі часописи взивають усі держави до солідарного виступу, підмічуючи, що така сама небезпека як німецьким громадянам може загрозити всім іншим чужинцям у СССР. Не відомо, як зареагував би нім. уряд, колиб присуд виконали; припускають, що він не обмежився би до протесту, лише приступив би до господарських репресій.

НОВИЙ СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

МОСКВА, 24. 11. ПАТ. Присуд смерти на машиніста Танкурца, виновника катастрофи на південній залізниці виконано. Виновників інших катастроф засуджено на 2 і 3 роки вязниці.

АРЕШТУЮТЬ ФІНІВ.

РИГА, 24. 11. АТЕ. У СССР арештовано коло 20-ох фінів під замітом протисовітської діяльности, шпіонажі та кольпортажі забороненої літератури. Фінське посольство дотепер не знає їхніх назвищ.

ВІЛЬНА ТОРГОВЛЯ ЗБІЖАМ.

РИГА, 24. 11. АТЕ. У винницькій і одеській окрузі та в Туркменістені, що достарчили передбачену в пляні скількість збіжа, дозволено на свобідну торговлю збіжам.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Китайська армія відбила наступ монголів на пров. Суйоан та загналася аж до Чагару. Війська Суйоану дістали з Нанкіну підмогу 10 летунських ескадр.

Французька влада заборонила протикомуністичний бенкет. Пос. Франсуа Мартен вніс у тій справі інтерпеляцію.

Бельгійський прем'єр Ван Зеланд заявив у Ля Лювієр, що Бельгія доложить усіх зусиль, щоб не дати себе втягнути до війни.

Литва святкує нині 18. роковини істнування лит. армії.

В італійській пристані Таранто спустили на воду два 650-тонові підводні човни.

Британський міністер закорд. справ заявив у парляменті, що його уряд не признає обом еспанським фльотам воєнних прав на морі. Брит. воєнні кораблі ескортуватимуть брит. пароплави, щоб охоронити їх від затримування і ревізій.

Німеччина приступила до льондонського морського договору з 1930 р. про відводну війну.

Японський уряд перепросив британський за інцидент у Келюнг (7. жовтня ц. р.), але в такій формі, що це не вдоволило брит. уряд.

У Злучених Державах прилучилося до страйку 4.000 старшин торговельної маринарки. Правдоподібно так само поступить і решта, себто 8.000 старшин.

Голяндія приступила до франко-англо-американського монетарного договору.

Еспанський нац. уряд заіменував своїм шарже д' афер у Берліні радника Люіса Альвареса де Естраду.

Абісинський негус запротестував перед Лігою Націй проти Мадярщини й Австрії, які визнали італійську імперію.

Китайські урядові кола уважають, що наїзд на Суйюан унеможливлює переговори з Японією.

Італія — як подає Райтер — підтримає морально бльокаду Катальонії, але не дасть урядові з Бурґос матеріяльної ні військової підмоги.

Катальонський уряд видав декрет, у якому передбачує загальну мобілізацію жінок.

себе в руки і спитав своєї незнайомої, чи не моглаб вона з ним зустрітись під Нотр-Дам Де Льорет. Вона відповіла „може", а це значило, що прийде напевно.

Растіняк знову виняв трошки гроша із своєї щадничої книжечки і запросив незнайому на вечеру з вином. Там признався він їй, що почуває. При третій шклянці дівчина призналась йому, як то вона недавно познайомилась з одним співвласником фабрики авт.

— Я не знаю багато про нього. Він мешкає під Парижем і часто приїжджає сюди, але сам не сказав мені багато про себе. Може соромиться ходити зі мною, бо він такий елеґантний. Має власне авто. Але правду кажучи, ви подобаєтесь мені більше. Хоч сама не знаю, чому. Маю враження, що він нелегко зречеться мене.

Растіняк сягнув рукою до кишені.

— Моя дорога пані! Я маю для вас лист, який я сховав з любови для вас. Не судіть мене за такий нечесний учинок. Я і так був би вам його віддав.

Маделена вихопила поквапно лист і нашвидку прочитала його.

— Мій Анрі пише мені, що дуже мене кохає і не може собі уявити життя без мене. Щож? на це нема ради — сказала ніжно.

Растіняк був захоплений, що дівчина зрікається свого вибраного в його користь. Не знав він тільки одного: що саме в тому листі він повідомляв її, що заручився з іншою.

Перекл. в. г.

——o——

З польської преси.

Як влада нищить енерґійних і зразкових громадян-українців.

Перед кількома днями зреферували ми дві статті А. Вечоркевича, поміщені у проурядовому щоденнику „Курер Поранни", в яких він гостро скритикував політику воєв. Юзефського на Волині. В цьому щоденнику „К. П." (ч. 323) находимо третю з черги статтю того самого автора п. н. „Справа війта Підстригача", яка є клясичним болючим прикладом, що ілюструє „методи здійснення програми воєв. Юзефського. Ця справа є така характеристична для волинських взаємин і так брутально відслонює хибний шлях — яким іде воєв. Юзефський та його найближчі співробітники, що варто її пригадати і над нею глибше призадуматися. Одначе тому, що справа Підстригача характеристична не лише для відносин у самоуправному житті на Волині, але також на інших українських землях у Польщі, подаємо хід думок цієї цікавої статті.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙТА ПІДСТРИГАЧА.

„Іван Підстригач —це свідомий українець, доволі заможний селянин, який самотужки здобув середню освіту і присвятився самоуправним справам. Вибраний війтом збірної громади Межирічча Корецького як несповна трицятилітній мужчина, виявив незвичайні організаційні та адміністраційні здібности.

А якщо візьмемо під увагу, що збірні громади на Волині дорівнюють своїм простором меншим повітам у Галичині, то завдання війта не лише відповідальне, але і складне, а його становище дає йому змогу розвинути свої здібности та ініціятиву. Отже І. Підстригач є війтом не лише з замилування, але і з виразної амбіції. Щоб доповнити свою теоретичну освіту скінчив самоуправний курс з відзначенням. Не хоче бути мальованим війтом, як багато інших, але хоче бути якнайкращим війтом".

ВЕЛИЧАВІ УСПІХИ ЙОГО ГОСПОДАРКИ В ГРОМАДІ.

„Висліди його господарки в громаді є просто величаві. Громада будує дороги, не жалує грошей на інвестиції, задумує заложити власну електрівню в Межиріччу і на цю ціль складає в банках 150.00 зол. Довгів ніяких.

Якщо додати до того ще репрезентативний вигляд громадського уряду в Межиріччу та „міністеріяльний" лад, вигляд бюра уряду і доцільну, передуману організацію праці, то це бюро могло закасувати бюро не одного уряду в старостві. Навіть стайню збірної громади вдержував зразково з чвіркою добрих коней, а в гаражі біля стайні стояв самохід — марки Буїк, себто тієї самої марки, що старостинське.

Мешканці села, навіть бідніші, чванилися своїм війтом. Були горді, що саме один з них і ними висунений на найвище становище, так гідно їх репрезентує та управляє вміло і добре.

Не було теж у збірній громаді війта Підстригача платників, які отягалися би з плаченням комунальних данин. Ба що більше. Їх амбіцією було піддержати війта в його починах, бо він виріс з їх сфери і був їм близький".

Автор застерігається, що в оцінці ролі і значіння війта Підстригача не переборщив, бо про нього так прихильно висловлювалися навіть старшини КОП-у, кольоністи та урядовці. Тому автор та його співрозмовці віщували війтові Підстригачеві дальшу каріеру.

„Я ЙОГО ЩЕ ВСАДЖУ".

„Тому в розмові з рівенським старостою, довіреним воєв. Юзофського — читаємо далі — автор підкреслив (було це три роки тому), що таких саме Підстригачів слід підтягати вище, бо вони є здоровим продуктом цієї землі. Тимчасом староста відповів:

— Побачите, що я його ще всаджу.

Було це три роки тому.

І дійсно рік пізніше Підстригача арештували під замітом якогось недогляду у збір-

ній громаді і держали в слідстві кілька місяців. Арештований почав кілька тижневу голодівку, але відвезли його до шпиталю і відратували. Опісля звільнили до розправи. Хоч недавно мала відбутися розправа проти війта Підстригача — її відсунули. Вона відбудеться колись. Правники кажуть, що йому грозить щонайбільше дрібна кара за формальний недогляд, якщо взагалі його зовсім не зреґабілітують.

А тимчасом старосту Канського, який „всадив" Підстригача, звільнили після міністеріяльної люстрації і він тепер жде на вислід дисциплінарки. Закиди проти Канського куди тяжчі, ніж ті, які стали причиною трагедії Підстригача.

Війт Підстригач, незалежно від присуду, який колись у його справі západе, є знищеною людиною. Але знищений вже нині теж його дорібок у межиріцькій збірній громаді. Ніхто тепер не думає про електрівню, але якби навіть і думав, не богато би помогло, бо нема грошей, зложених на цю ціль. Збірна громада Межиріччя має довги, селяни не платять данини новому війтові, а справу Підстригача наводили мені не без сарказму, а хвилинами неначе зі злорадним вдоволенням, до чого це доводить, якщо українець і селянський син іде між поляків.

Автор пише, що мабуть притаєною причиною трагедії Підстригача були непорозуміння між ним і деякими діячами Українського Волинського Обєднання. Підстригач три роки тому в розмові з автором висловлювався скептично про методи цієї організації, яка не маючи ніяких фактичних титулів претендувала репрезентувати думки українців.

А на Волині кожну, навіть найобєктивнішу критику політичних метод уважають за crimen laese maiestatis і вона не минає безкарно.

У справі війта Підстригача відбилися неначе у кривім дзеркалі, засадничі помилки системи правління на Волині".

Так то „унешкідливлює" влада чесних громадських діячів українців на Волині. Але чи тільки на Волині? Адже масово поперекидали з українських земель учителів-українців — на захід у корінну Польщу зате лише, що вони є українцями; адже зробили масову чистку в судівництві, відкіля усунули теж багато суддів українців, а інших попереносили теж на захід і т. д. Адже молодих українців — навіть з найкращими кваліфікаціями! — не приймають нині ні до державної служби в адміністрації, ні в судівництві, теж лише тому, що вони українці. Отже якщо польський уряд не змінить цієї системи, то всякі, навіть найщиріші задуми і праця українських громадських діячів підуть на марне. Така політика урядових кол розятрить тільки ще більше і так напружені національні польсько-українські взаємини.

Використаймо короткий час!

Останній місяць допомоги Рідній Школі облігаціями народової позички.

В розписаній свого часу державній народовій позичці брало й українське громадянство участь. Не тільки всі урядовці і службовики державні і самоврядні, не тільки учителі і священники давали народові позички, але й давали головно наші економічні краєві і повітові централі, наші кооперативи і підприємства та ріжні освітні установи. Всі вони дістали відтак поіменні облігації.

Головна Управа РШ. дістала від ґенерального комісара народової позички дозвіл приймати облігації і має змогу сплачувати ними довг в Обезпечальні і б. Пенсійнім Закладі, що доходять до 80.000 зол. На своєчасний наш поклик зложило громадянство досі облігації народової позички на 22.100 зол. і таким чином дало змогу Т-ву зменшити довг на таку квоту за суспільні обезпеки. Дякуючи всім ВП. Жертводавцям за зложені ласкаво облігації, звертаємося ще раз з гарячим проханням до всіх власників облігацій народової позички:

Жертвуйте Ваші облігації народової позички на Р.Ш. і пересилайте їх на адресу: Гол. Управа Р. Ш. у Львові, вул. Сикстуська ч. 46. — Робіть це негайно, бо Р. Ш. може тими облігаціями сплачувати довг в Обезпечальні тільки до 31. грудня 1936 р.

Тим нашим краєвим і повітовим економічним централям, кооперативам і підприємствам, що держать облігації народової позички у себе як білянсову вартість, може Гол. Управа Р. Ш. — на бажання — виміняти ті облігації на грамоти внутрішньої позички Рідній Школі і таким чином рівновага їхнього буджету буде задержана.

Надіємося, що цей наш поклик найде масовий відгук у всіх наших установах, підприємствах та у приватних осіб. Таким чином українське громадянство уможливить Гол. Управі РШ. сплатити її великий довг в Обезпечальні, а тоді біжучі впливи не йтимуть на сплату рат і відсотків, але на удержання й розбудову нашого приватного шкільництва і поширення рідношкільної діяльности відповідно до великих сучасних потреб української нації.

Головна Управа Рідної Школи:
Микола Заячківський, голова. **Д-р Степан Ганицький,** секретар.

Зїзд учительства середніх шкіл.

В неділю 22. ц. м. відбулося у Львові річне Загальне Зібрання Товариства учителів середніх і вищих шкіл „Учительська Громада" при участи делеґатів 12 філій та численних членів-гостей.

На зїзді порушено й обговорено низку важних справ української середньої школи й українського учительства, зокрема справу підручників для середніх шкіл, програм української мови, далі низку станових справ, участь учительства в громадянській праці і т. п.

Зібрання признало уступаючій Раді абсолюторію та призгання і вибрало одноголосно нову Раду, до якої ввійшли як голова через акламацію проф. Володимир Радзикевич, і як члени: дир. І. Винар, д-р І. Витанович, проф. М. Войцеховський, д-р Є. Грицак, д-р З. Залуцький, проф. З. Зелений, проф. Г. Микетей, інсп. д-р М. Терлецький, проф. Е. Жарський, проф. Т. Залеський, проф. П. Кордуба, проф. І. Лежогубська і Мик. Матіїв-Мельник. До Провірної Комісії ввійшли: проф. І. Сітницький, д-р Р. Цегельський, С. Сидорович, А. Березовський і д-р В. Лев. До Розємного Суду: проф. Г. Павлюх, М. Мельник, д-р Є. Ю. Пеленський, д-р Ю. Полянський і проф. Л. Турчин.

До новообраного голови, що вибраний вже семий раз, промовив в імені Комісії-Матки д-р Є. Ю. Пеленський, що привитав голову знову на давньому пості, сьогодні такому важкому, й підкреслив його великі заслуги для „Учительської Громади". Зібрання прийняло цей привіт рясними оплесками.

День передтим відбулося зібрання Секції приватних учителів „Учительської Громади", що вибрало свою Раду з проф. Г. Микетеєм у проводі.

Спір за військові залоги в Судані.

КАЇРО, 24. 11. ПАТ. У виконанні англьо-єгипетського договору насуваються труднощі. Англійці годяться, щоб єгипетська залога в Судані складалася лише з половини куріня; нема — мовляв — місця у касарнях. Прем. Нагас Паша на те не годиться; він домагається, щоб єгипетська залога Судану складалася щонайменше з 4-ох курінів, розміщених у ріжних місцевостях. Суданські касарні збудував Єгипет на свій кошт, тому нехай тепер Англія сама подбає про приміщення для своїх військ.

—о—

Хто буде наслідником Салянґра?

ПАРИЖ, 24. 11. ПАТ. Як подає преса, прем. Блюм запропонував віцеміністрові Дормуа теку внутр. справ. Дормуа, як кажуть, погодився і його заіменувалиб ще нині.

ВІЧА І НАРАДИ.

БУЧАЦЬКИЙ ПОВІТ.

Віче в Золотому Потоці.

На день 17. XI. скликав Повітовий Народній Комітет у Бучачі районове віче в Золотому Потоці на год. 12-ту вполудне в салі Народнього Дому. В заповненій по береги салі селянами сіл Золотопотіччини відкрив віче місцевий адвокат Осип Мисевич. Посол З. Пеленський зреферував справу нового походу кольоністів на наші землі та вказав на те, яка небезпека грозить для населення, коли не буде переведена сусідська парцеляція. В дискусії м. і. о. Галібей вказував, що дооколичні села мають так мало землі, що колиб її розпарцельовано між кольоністів, то селам прийдеться гинути з голоду. Принято резолюції з протестом проти кольонізації. В одній з резолюцій висловлено протест проти большевицького терору на Україні. Відспіванням національного гимну закінчено віче.

Зібрання у Скоморохах.

Того самого дня в год. 16-ій у селі Скоморохи, одному з найсвідоміших сіл Бучаччини, заповнили місцеві селяни велику салю Нар. Дому по береги. Була теж велика кількість жіноцтва. Наради відкрив місцевий парох о. Іван Галібей. По рефераті пос. З. Пеленського в земельній справі виязалась оживлена дискусія, у якій селяни висловлювалися про конечність протикольонізаційної акції. Прийнято протикольонізаційні резолюції. Національним гимном закінчено зібрання.

Районове віче в Монастириськах

Дня 18. XI. в год. 12-ій вполудне відбулося районове віче в Монастириськах, на яке прибули селяни судової округи Монастириська. Наради відкрив місцевий адвокат д-р Льонгин Горбачевський. По рефераті посла Зиновія Пеленського в земельній справі цілий гурт бесідників підносив голод на землю українського селянина та вказував, що українському селянинові відмовляють продажі його батьківської землі. Резолюції прийнято одноголосно. Національним гимном закінчено наради.

Віче під голим небом у Бучачі.

На площі Повітового Союзу Кооператив у Бучачі відбулося 19. листопада ц. р. вполудне віче, на яке прибули селяни бучацької округи. Віче відкрив голова Повітового Народнього Комітету д-р М. Гринів. Реферат про земельну справу виголосив пос. З. Пеленський. Резолюції предложив дир. С. Винницький, які принято одноголосно. Зібрання закінчив голова ПНК. д-р Гринів, взиваючи присутніх, щоб мужно ставали всі в обороні рідної землі. Національним гимном закінчено віче.

АМЕРИКАНСЬКА АМБАСАДА ПЕРЕНЕСЕНА ДО ВАЛЕНСІЇ.

НЮ ЙОРК, 24. 11. ПАТ. Уряд Злучених Держав рішив перенести свою амбасаду з Мадриду до Валенсії. Державний підсекретар пояснив журналістам, що уряд зробив це виключно з огляду на безпеку американських громадян. Зрештою Злучені Держави дальше зберігатимуть невтральність.

—о—

ЗАСІДАННЯ КОРТЕЗІВ 1. ГРУДНЯ

ВАЛЕНСІЯ, 24. 11. ПАТ. Після 5-годинного засідання рада міністрів ухвалила скликати кортези до Валенсії на 1. грудня, як це передбачує конституція.

Роковини Базару.

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ НА СТРИЙСЬКОМУ ПЕРЕДМІСТІ.

Громадянство Стрийської дільниці у Львові вшанувало роковини Базару святочними сходинами в домівці чит. „Просвіти". Память розстріляних большевиками 359 героїв ушанували присутні однохвилинною мовчанкою. Потім голова чит. „Просвіти" о. д-р Гриньох виголосив бадьору промову. По трьох деклямаціях сходини закінчено відспіванням національного гимну. На добродійні цілі зложено кілька зол.

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ У ВАРШАВІ.

Минулої неділі заходом українського громадянства у Варшаві відправили православні священики заупокійне богослуження за душі 359 українських вояків, яких розстріляли большевики 22. листопада 1921. р. під Базарем.

—o—

З відчитової салі.

ЧИ ШКОДИТЬ ПОМІРКОВАНЕ ВЖИВАННЯ АЛЬКОГОЛЮ?

Заходом Українського Протиалькогольчого і Протинікотинного Т-ва „Відродження" у Львові відбувся минулої неділі в домівці цього Т-ва при вул. Чарнецького ч. 24, відчит проф. Ю. Каменецького з Рогатина на згадану тему. Прелеґент підкреслив, що найбільше лиха спричинюють саме помірковані. Вони не лише не виконують совісно своїх обовязків, але своєю поведінкою заохочують пити людей слабшої волі, себто вони в головній мірі своїм прикладом поширюють уживання алькогольних напитків. Далі прелеґент виказав, як поміркована вживання алькоголю зменшує умову та фізичну здатність людини, ломить волю та обнижує моральну і життєву енерґію. Свій відчит прелеґент ілюстрував ріжними подіями зі щоденного життя. Присутні нагородили прелеґента за його цікавий реферат голосними оплесками.

Найближчої неділі виголосить д-р М. Василів в год. 5. пополудні у домівці Т-ва „Відродження" відчит про Болгарію.

—o—

Останні вісти.

ПРИПИНЕННЯ ВИКЛАДІВ У ВСІХ ВАРШАВСЬКИХ ВИСОКИХ ШКОЛАХ.

Рішенням міністра освіти проф. Свентославського припинено виклади у всіх варшавських високих школах. Це рішення проголошено на брамах шкіл вчора між год. 9. і 10. рано. Тому, що ендецька студентська молодь ладилась перевести бльокаду ще й в інших високих школах, влада видала доручення, щоб поліція не допустила до такої бльокади. Поліція обставила всі входи високошкільних будинків.

—o—

ПЕРЕД СОЙМОВОЮ СЕСІЄЮ.

ВАРШАВА, 24. 11. ПАТ. Сьогодні відвідав премієр ген. Складковський маршала сойму Ст. Цара. Сьогодні відвідав теж прем. Складковський маршала сенату Олександра Пристора. Розмови велися у звязку з найближчою звичайною соймовою сесією.

—o—

Г.П.У. В БАРСЕЛЬОНІ.

ЛЬОНДОН, 24. 11. ПАТ. Окремий дописувач „Дейлі Мейль" повідомляє з Барсельони, що цілий промисл, шкільництво, театри і кіна на терені Катальонії є під точною контролею совітських делеґатів. До пристані в Барсельоні та до інших пристаней прибувають постійно з СССР транспорти зброї, муніції і війська. Імовірно мають виставити армію з 250.000 людей.

В Барсельоні створили секцію тайної поліції на лад совітської Г.П.У. Відповідальність за масові екзекуції спадає на централю цієї нової організації. Щодня рано вивозять з ріжних дільниць міста трупів розстріляних, яких скидують відтак до спільних могил за містом. Президент Азаня є в постійній небезпеці.

—o—

ЖЕРТВИ.

МАДРИД, 24. 11. ПАТ. Бомба влучила у друкарню при вул. Сан Бернарда; будинок завалився. З під румовищ витягнено 70 трупів; правдоподібно під руїнами лежить ще 20.

Інвалідами Української Армії опікується УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. — Не забувайте післати туди і свою лепту, бо без помочі українського загалу праця Товариства не може вдоволити 2.000 інвалідів.

Студентські бучі в університетах повторились.

В першому дні відновлених викладів у вищих школах прийшло знову до протижидівських буч. В університеті і політехніці у Львові польська ендецька молодь зажадала від студентів жидів, щоб заняли окремі місця в лавках, одначе до поважніших інцидентів не прийшло, бо жиди вислухали викладів настоячки.

Зате бурхливі події розігрались у краківському університеті, що розпочалися на медичному виділі, а згодом поширились на виділ фільософічний і т. д. Почалось також від того, що ендеки зажадали від жидів, щоб сідали окремо. Стрінувшись з опором, почали викидати жидів і бити. Так сталося у фізичному та хемічному інституті. Напади і бійки перенеслися навіть на вулицю. В математичному інституті побили кілька жидівок. На викладі проф. Ґоломба (правничий виділ) побили одного жида до безтями. На медичному виділі студенти збойкотували виклади, на яких студенти жиди не хотіли заняти окремих місць.

У Вильні скінчилася голодівка польських студентів, що замкнулися в Академічному Домі. Сталося це за інтервенцією виленського архиепископа Ялбжиковського, що попереднього дня особисто відвідав студентів. Одночасно прийшли до Акад. Дому б. ректори виленського університету. Коли студенти згодились перервати голодівку, три ресторани доставили всім вечеру. На другий день студенти пішли на богослуження, яке відправив для них сам архиепископ Ялбжиковський.

Голодівка виленських студентів стала прикладом для ендецьких студентів у Варшаві. Вони також висунули під адресою університетської влади домагання, щоб студентам жидам звеліла займати місця по лівому боці викладової салі. Для піддержки цього домагання рішено окупувати негайно університетський будинок і не впускати до нього нікого, аж університетська влада виконає їхнє домагання. Зараз тієї самої ночі 1000-ка ендецьких студентів заняла всі викладові салі, лябораторії і т. п. Одначе між окупантами виринула швидко ріжниця поглядів і коло 400 студентів з табору ОНР. покинули університет. Дальшу окупацію виконує тепер коло 600 ендецьких студентів.

Сьогодні рано на першім році медицини львівського університету ендецькі студенти знову уладили протижидівську демонстрацію та звеліли пятьом жидівським студентам пересістися до окремих лавок. Жиди не послухали ендецьких домагань і повідомили про інцидент проф. Вежуховського, який мав саме викладати. Ендецькі студенти покинули салю, а професор порозумівшись із ректором повідомив, що виклад не відбудеться.

—o—

НОВИНКИ.

— **Вечір малознаної фортепіянної старовини в виконанні д-ра Бориса Кудрика і з його-ж прелекцією відбудеться в неділю дня 22. ц. м. в малій салі Муз. Тов. імени Лисенка в год. 19 (7) вечором. У програму ввійдуть твори Клементія, Вебера (Варіяції на українську тему), Шуберта й Мендельсона. Вступ за програмкою.** 3111

— **Празник у честь св. Йосафата в Люблині.** Греко-Кат. Церковна Громада в Люблині святкуватиме в неділю 29. XI. ц. р. в церкві св. Йосафата в Люблині, вул. Зелена 3, празник св. Йосафата. Торжественна Служба Божа відправиться в год. 11. передпол.

— **Новий костел у Львові.** Минулої неділі відбулося зібрання членів парохії на стрийській дільниці у справі будови нового костела, бо теперішний костел св. Софії за малий. Рішено виконати давній плян архиеп. Більчевського і приступити до будови великого костела на площі при вул. Дверніцького в місці, де тепер стоїть хрест.

— **Як робиться протиукраїнську наґінку.** Польська преса счинила була недавно крик, що, мовляв, українці порозбивали гроби польських вояків на цвинтарі у Винниках під Львовом. У звязку з тим арештовано двох українців, Сидурка і Козака, яких обтяжив місцевий поляк Божемський. Він зізнав на поліції, що бачив, як Сидурко і Козак розбивали джаґаном польські могили. Побачивши його, Козак, мовляв, грозив йому револьвером, що як не буде мовчати, то його, Божемського, убе. Давав йому навіть 5 зол. за додержання тайни. Тимчасом слідство в цій справі ствердило, що то сам Божемський ушкодив польські могили. Дня 22. ц. м. відбулася на цвинтарі льокальна візія і Божемський демонстрував свій вчинок та примірював вістря джаґана до вибитих його рукою знаків. Арештованих українців випустили на волю.

— **Висліди збірки „Тиждня школи повшехней".** За час останнього тижня „Школи повшехней" зібрали на терені трьох галицьких воєвідств 51.346 зол. у вуличних збірках, за продажу жетонів, хоруговок, наліпок і т. д. Скріплена продаж цеголок, вивісок, і записи досмертних членів дали приблизно 15.000 зол. Зібрані гроші повинні йти на будову вселюдних шкіл, яких рішуче за мало на терені згаданих трьох воєвідств. Але навряд чи українське село скористає щонебудь із цих „благодатей".

— **Небезпечна деклямація.** У Дрищеві пов. Бережани арештовано тому три місяці Михайла Лотоцького за виголошення на святі Рідної Школи в Бишеві деклямації, що видалася поліції протидержавною. Після тримісячного слідчого арешту М. Лотоцького випустили на днях на волю.

— **Коморникам не вільно брати грошей від інтересентів.** У звязку з безнастанними випадками зловживань у канцеляріях коморників, що інкасують від інтересентів ріжні вплати, не вписуючи їх до книжок, фальшують квіти і т. п., міністерство справедливости рішило загострити контролю над усіми грошевими справами коморників. У порозумінні з почтовою владою заборонено коморникам інкасувати безпосередно гроші від сторін почтовою дорогою. Всякі гроші, пересилані коморникам при помочі почтових переказів або чеків ПКО, почтові уряди будуть пересилати безпосередно на рахунок коморників П.К.О. і тим способом реєструвати їх вплави. Коморники мають задля цього предложити почтовим урядам відповідні повновласти. Вплачувати якінебудь гроші безпосередньо до рук коморників з поминенням ПКО. не вільно.

— **Стипендисти, звертайте гроші!** Як відомо, стипендії, які виплачує міністерство освіти студентам вищих шкіл, підлягають зворотові. До цього звороту зобовязані б. стипендисти з хвилиною, коли позволить на це їхнє матеріяльне положення. Видко, що вони не вивязуються з цього зобовязання, бо міністерство освіти закликає їх тепер прилюдно, щоби звертали гроші. Хто не зробить цього до 1. січня 1937 р., з цього стягнуть екзекуційним шляхом. Українці державних стипендій покищо не мали.

— **Залізнича афера у Львові.** Влада безпечности веде від кількох днів доходження у справі великої афери в дирекції залізниць у Львові. В неділю і понеділок переведено низку арештувань, м. ін. кількох вищих залізничих урядовців. Покищо подробиці афери й імена арештованих держать у тайні.

— **Присуд на долярівкових ошуканців.** В окружному суді у Львові відбувся процес проти долярівкових аферистів, що спроневірили кількадесять тисяч зол. на шкоду клієнтів, яким продали фікційно при помочі свого „банку" долярівкові облігації. Власника цього „банку", Ізраїля Ґернера засудили на 3 роки вязниці, а його спільника Генрика Бріля увільнили.

— **Краєва хроніка.** В Жидачеві пробував відобрати собі життя катастральний урядовець Паламар, розпоровши собі живіт. Його відвезли в тяжкому стані до львівського шпиталю. — У Кристинополі пов. Сокаль арештовано аптикаря Ліхтенталя за торговлю недозволеними наркотиками. — Сторож ставу Городлецького із Трибуховець пов. Бучач постріли тяжко Мацея Бооуса, що втікав з мішком крадених

риб ваги 55 кг. — В Зимній Воді під Львовом придержано циганську ватагу, що обікрала Михайла Муху в Ясіні Старому яворівського повіту і на краденому возі везла свою добичу в напрямі Львова. Три головні злодії втікли.

— **Залізнича катастрофа.** На залізничій стації Грігоре—Гіка Вода (Неполоківці) зударився поспішний польський поїзд із румунською льокомотивою та двома вагонами. Обі машини вискочили зі шин, обслуга румунського поїзду важко ранена, польського лекше.

— **Мирова нагорода Нобля.** Нагороду Нобля за мирову діяльність в 1936 р. одержав Саведра Лямас, міністер закордонних справ в Аргентині. Одночасно рішив комітет признати мирову нагороду за 1935 р. німецькому утекому Карлові Осіцкому.

— **Летунська катастрофа.** Коло Франкфурту впав з висоти 1.000 метрів німецький літак. Згинули летуни Ян Завоя і Горт Шредер. Завоя, поляк, був специялістом від далеких летів і мав багато відзначень. До Німеччини виїхав перед кількома днями в торговельних справах як представник одної шлеської гути.

— **Умер з радости.** Колишній командант румунської жандармерії ген. Дімітреску, якого за надуження урядової влади засудили на вязницю, довідався на днях, що його помилували. Коли помилуваний мав покинути вязничні мури, впав на порозі своєї келії і за кілька годин помер. Радість так поділала на нього, що він дістав атаку серця.

— **Корабельна катастрофа.** З причини густої мряки норвеський корабель „Маріна Берген" зударився у віддалі 25 км. від Бресту з англійським пароплавом „Кольвіт Форсес". Англійський корабель так ушкодило, що залога мусіла його покинути і перенестися на норвеський корабель.

З кіна.

Кіно „Атлянтік": „Вірна ріка".

Ще один твір Жеромського перенесений на екран. Т. зв. фабула цієї невеличкої повісти дуже скупа і сценаристи мусять доповнювати її всякими епізодами, розтягуючи твір до фабрично означеної довжини фільми. Це один фрагмент із листопадового повстання: боротьба одиниць за національне визволення. Як звичайно у Жеромського центральні особи виступають живіше із своїми еротичними поривами, ніж патріотичними. Кохання молодого князя із звичайною шляхетською панною, яка вратувала йому життя, утримане у зовсім сентиментальному тоні романтичної доби. Типи героїв і ворогів зарисовані слабо. Сцени сутички вояків не залишають навіть враження мовірности; московські салдати виглядають як попередягані паяци і смертельний поєдинок нагадує студентську забаву. Є у фільмі дві-три гарні знимки природи, а зрештою ремінісценції всяких інших патріотичних та ідилічних польських фільм, без одної найважнішої речі: настрою, який залишає твір Жеромського. Навіть добрі артисти не могли зробити нічого з наівного сценарія і без кінового режисера. Артистка, що грала головну ролю — тільки пересічна і нецікава.

Всячина.

ХВИЛИНКА АМАТОРІВ.

Нюйорська радіостація завела для всіх, що вірять у свій талант і хотілиб оч на хвилинку виступити перед мікрофоном нюйорської радіостації т. зв. „хвилини аматорів", які мають незвичайний успіх. З усіх усюдів приїзджають люди, щоб виступити бодай один раз перед мікрофоном, найчастіше без ніякого успіху.

Одна бідна канадійка сподіваючись міліонів і слави, витратилась до останнього сотика і привезла своїх двоє дітей, які буцімто ґеніяльно грали на скрипках. До Канади відставили її і дітей „шупасом", бо вона сама не мала вже грошей на дорогу. Інша молода жінка, яка вважала себе за першорядну співачку, від рота собі відоймала і зібрала по піврощі гроші, щоб приїхати з Аляски до Ню Йорку. Її виступ провалився.

Таких випадків дуже багато а повінь листів від аматорів, які бажають виказатись своїм талантом перед мікрофоном все збільшується.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації:

Інвалідів відповідно забезпечити.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Проклята буква.

Малий Миронко почав ходити до школи. Готувався до неї найменше два роки, то й не диво, що йшов на першу лекцію, як колись піде до шлюбу: святочно, з кольосальною повагою і... з биттям серця.

Це було у вересні, тепер кінець листопада, цікаво було мені, що за той час навчився.

Зайшов я вчора до нього.

— Ну, Миронку, читати вже вмієш?

Прекрасно — відповідає за нього мама. — Тільки з одною буквою не може собі дати ради.

— З буквою?. А то що за бестія?

— Йот.

— Дивно!...

Написав я на папері „й" і кажу:

— Ану, Миронку, читай!

— Ий! — прочитав хлопець не заікнувшись.

— Зовсім добре. Щож ви пані спльтки на свого сина робите!!?

— Я не про саме „ий". Таке він читає без труду. Але спробуйте в реченні.

Відчинив я буквар.

— Миронку, читай.

Хлопчина поправився на кріслі, кашельнув і почав:

„Ма-ма ма-є я-блу-ка..." и... и..; и;;:

— Бачите! — сказала журливо мати. — Так за кожним разом. Дійде до тої проклятої букви і пропав.

Я глипнув у книжку. „Мама має яблука й сливки й дає їсти синові..."

Миронко сидів посоловілий, пристиджений і тупо дивився в книжку.

Спробуй синку так: там де є „ий", читай „і"!

І Миронко знову взявся за роботу:

„Ма-ма ма-є я-блу-ка і слив-ки і да-є їс-ти си-но-ві"...

Обтер з чола піт і аж відітхнув.

— Тепер, мамусю, вже все буду добре читати.

І направду все читав.

Цікаво тільки чи не дістане завтра злої ноти з читання!?...

Шановні Громадяни! Чи не дістали ми легкого бомка на пункті краси української мови?! Помічну злучку, дуже добру для поетів, пхаємо в прозу де тільки голосівка зійдеться з „і", мало того, лучимо два речення тим проклятим „йотом", мало того, ввели його до найштубнішої штуби і радіємо з того як діти. (Зате діти клянуть як старі!).

Богу дякувати, що вже і почали клясти, чого доказом є другий мій фейлетон на цю саму тему.

Панове педагоги! Подумайте, чи добре забивати голову дитини досить сумнівною, а слабо усталеною прикрасою української мови?

Панове редактори! Не зловживайте „йотом", не лучіть ним двох речень, бо тоді вони ломляться як терміття.

Панове письменники! Не пишіть драм з міліоном „йотів", бо актори дістають гикавку.

Панове вчені! Зберіться разом і подумайте. Не кажу про все нараз, а так потрохи: про „й" і „і", про „в" і у" а потім помалу і до решти доберетеся. Є тої решти досить, але при Божій помочі...

Галактіон Чіпка.

До Впов. Передплатників

Складанки П. К. О.

розсилаємо з нинішним числом, якими просимо надсилати передплату на грудень 1936 р.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

✝ Посмертні згадки.

Дня 24. м. м. помер у Самборі м-р Дмитро **Ручка Кульчицький**, одинокий аптикар українець у Самборі. Покійний був членом майже всіх українських товариств і головою Т-ва „Зоря" та Філії Союзу Українських Купців і Промисловців у Самборі. — Похорони відбулися при численній участи самбірського громадянства та односельчан Покійного з Кульчиць Шляхотських. Над могилою промовив від українських купців у Самборі п. Хомяк. В особі Покійного втратив Самбір поважного й доброго громадянина. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

ЧОРТКІВ.

Дві мірки. Дня 19. листопада п. р. відбулося святочне засідання міської ради міста Чорткова, на якім маґістрат Чорткова запропонував назвати одну з чортківських вулиць іменем ґенерала Ґустава Орліч Дрешера. На це засідання запросив маґістрат представників війська і цивільної влади як гостей. Крім того засідання це було призначене, поза полагодженням вище поданої справи, до вирішення цілої низки ділових справ, поставлених на порядок нарад. По промові віцебурмістра д-ра Ебнера у звязку з переіменуванням вище даної вулиці на вул. ген. Орліч Дрешера і по поставленні ним в імени маґістрату відповідного внесення попросив слова в імени Клюбу українських радних міста Чорткова голова того Клюбу д-р М. Рослик і зложив декларацію того змісту, що Український Клюб буде голосувати за внесенням маґістрату. Одначе при цій нагоді промовець зложив рішучий протест проти поведінки маґістрату, до якого ще у травні 1935 р. вплинуло внесення, підписане всіми радними українцями, щоб переіменувати 15 вулиць і назвати назвищами великих українських громадян, як гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного, Симона Петлюри, Івана Франка, Тараса Шевченка, Михайла Грушевського, митрополита Андрея Шептицького, Лесі Українки й інших. При цьому промовець додав, що згадані українські громадяни прислужилися не тільки для українського народу, але не-один з них також для польського народу й держави та для цілого людства, а тимчасом маґістрат міста Чорткова дотепер тої справи не полагодив і зовсім не взяв українського внесення під увагу. В часі тої промови зірвався з місця присутній на засіданні як гість командант місцевого ґарнізону полк. Плахта Плахтовіч і почав протестувати, щоб промовець не говорив у незрозумілій для нього мові, що він домагається перекладчика, бо не розуміє промови. Щойно на увагу віцебурмістра, що промовець має право промовляти в українській мові, полковник успокоївся і тоді д-р Рослик закінчив свою декларацію-протест.

—o—

Спорт.

КИШИНІВ. **МАКАБІ — ДОВБУШ (ЧЕРНІВЦІ) 2:1.**

Довбуш програв мистецькі змагання на чужім грищі, хоч кишинівські часописи пишуть, що програна Довбуша зовсім незаслужена, бо українська дружина була ліпша і повинна була виграти. Причиною невдачі Довбуша був терор жидівської публики, яка викрикувала й напастувала грачів.

УЖГОРОД. **БРАТИСЛАВА — РУСЬ 3:1 (0:0).**

На останніх мистецьких змаганнях Руси було всього 3.000 глядачів. У першій половині гра була рівнорядна і при кінці цієї половини Русь була навіть аґресивніша, але напасникам не доставало підпорітної рішучости й орієнтації. По зміні вже в 4. хв. добув Біґмон ворота для Руси по нарізнику, але по кількох хвилинах Братислава вирівняла і відтак по двох хвилинах Братислава вирівняла і відтак по двох хвилинах вела вже 2:1. У 25. хв. добула Братислава треті ворота. В Руси найслабше грала оборона, головно Шкірян. Братислава грала гостро, розбивала, її грачі придержували противників руками за сорочинку і т. д.; але в другій половині грала вона краще від Руси і тому її перемога заслужена. Суддював п. Цулек із Праги. Гра велася на розмоклім грищі.

ВІДЕНСЬКА ЛІҐА.

Спортклюб — Гакоаг 1:0, Ф. Ц. Він — Вієнна 1:1, Адміра — Фаворітнер А. Ц. 6:0, Рапід — Поспорт 2:2, Вакер — Фльорідсдорф 4:3, Австрія — Лібертас 3:0.

МАДЯРСЬКА ЛІҐА

Уйпешті — ФТЦ 2:0, Немзеті — ІІІ. Округа 1:1, Офнер — Кішпешт 5:1, Гунгарія — Фебус 1:1, Галадаш — Шорокшар 2:1, Електромош — Шеґед 4:1.

ГАКІВКА.

БУДАПЕШТ. **ВЕФ — БКЕ 6:1 (1:0, 3:1, 2:0).**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Юліян Павликовський: ЗА ЗЕМЛЮ БАТЬКІВЩИНИ. Реферат виголошений на протестаційних зборах українського Львова дня 15. жовтня 1936 у справі кольонізації українських земель у Польщі. Львів 1936. Українське Національно-Демократичне Обєднання. — Львів 1936, стор. 40, 16°.

М. Михайлик: ЗА СТРІЛЕЦЬКУ СЛАВУ. Спомин з рр. 1919-20. З передмовою Е. Яворівського. „Українська Бібліотека", ч. 46. Львів 1936, стор. 128, 16°.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

ЛЬВІВ-ЛЕВАНДІВКА:
25. XI. Муж двох жінок.
26. XI. Дівча з Маслосоюзу
27. XI. Отаман Пісня.
28. XI. Лев в Абісинії
29. XI. Вій.

Великий Театр:

Середа, 25. XI. год. 7.30 веч. „Каваренька.

Четвер, 26. XI. год. 7.30 веч. „Пігмаліон"

Пятниця, 27. листопада в год. 8. веч Виступ індійської танечниці Ніоти Ініока

Кіна.

АПОЛЬО: „Каін і Мабель" муз. ком.
АТЛЯНТИК: „Вірна ріка".
ВАНДА: „Нуждарі" і „Париж у вогні".
ГРАЖИНА: „Пан Твардовський".
КАСІНО: „Останній поганин" і плястична фільма.
КОПЕРНИК: „Під двома прапорами".
МАРУСЕНЬКА: „Під двома прапорами".
МЕТРО: „Вероніка" з Фр. Галь, „Каліенте, місто кохання" з Дольорес дель Ріо.
МІРАЖ: „Епізод", „Вальс кохання".
МУЗА: „Роз-Марі".
ПАКС: „Шопен, співець волі".
ПАЛЯС: „Герой дня" з Мор. Шевальє.
ПАН. „Чу-Чін-Чав" („Алі-Баба і 40. розбійників") з Анною Мей Вонг і Фрицом Кортнером.
РАЙ: „Мазур" із Полею Негрі.
СВІТ: „Мазур" із Полею Негрі.
СТИЛЕВЕ: „Малі герої" та ревія „Рожевий вальс".
ТОН: „Багряна квітка" з Ол. Кордою.
УТІХА: „Нові Тарзанові пригоди" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос серця".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)

„Швеція".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 25. листопада 1936.

Відень (506,8) 12.00, 18.10 Концерт, 17.05 Сучасна австр. музика, 18.55 „Євангелист" оп. Кінцля, 22.30 „На зеленій леваді", муз. комедія Бенаша, **Братислава** (298,8) 18.15 Скрипка, 21.40 Меляхолійні пісні, **Прага** (470.2) 11.05 Чеська оперетова музика, 17.50 Нар. пісні, 19.20 Танк. музика, 21.05 Концерт фільг. орх., **Париж** (1648) 12.00, 18.15 Концерт, 21.00 Вок. квінтет, **Білгород** (437,3) 18.15 Сольо на клярнеті, 18.00 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 8.20 Музика, 16.30 „Стаханов" оповідання Г. Ершенгагена, 19.00 Памля Ведекінд, спів у супр. лютні в різних мовах, з муз. 18. століття, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.10 Соната б-моль на скр. і форт., 22.30 Музика, **Мінхен** (405,4- 11.00 Музика для села, 18.15, 19.00 Концерт, 16.30 Концерт солістів, 22.45 Твори на скр. і форт. нагороджені на скр. турнірі, **Будапешт** (549,5) 13.30 Сп. рецітал, 14.00 Віольончеля, 17.25 Сольо на арфі, 18.30 Циг. музика, 19.30 Опера, **Мілано** (368,6) 11.30, 12.40 Легка музика, 17.15 Форт. рецітал, 21.00 „Аїда" оп. Вердія, **Рим** (420,8) 12.40 Легка музика, 17.15 Камер. концерт, 22.00 Орх. концерт.

Четвер, 26. листопада 1936.

Відень (506.8) 12.00, 13.10 Концерт, 17.25 Пісні й арії, 18.10 Солісти, 21.30 „Оповідання про кохання та смерть грубача Хр. Рільке" поема Райнера Рільке з музикою Пасторія, 22.30 Варіяції та фуга на тему Баха, М. Регера, **Братислава** (298,8) 19.25 Словацькі пісні, 20.50 Славні італ. арії, **Прага** (470.2) 17.45 Музика для дітей, 22,30 Скрипка, **Париж** (1648) 16.00 Театр Уяви, 21.00 Спів, скрипка, 22.45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 18.00 Сп. рецітал, 20.40 Нар. пісні, 21.10, 22.20 Концерт, **Берлін** (356.7) 8.20 Музика, 17.00 Сучасна музика, 19.00 Соната на скр. і форт г-моль Регера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.30 Корнеліюсові пісні, Марг. Роль сопран. 21.00 Вечір гарної музики, **Мінхен** (405,4) 10.00 Нар. пісні, 11.00 Музика для села, 16.30 Соната на скр. і форт. а-моль Піцетія, 17.00 Льотаринські нар. мельодії, 19.45 Форт. рецітал, **Будапешт** (549,5) 12.05 Сальон. музика, 13.30 Циг. музика, 13.30 Скрипка, 22.20 Хор, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 12.40 Орх. концерт, 17.15 Вок. концерт, 19.45 Легка музика, 22.00 Двофорт. муз., **Рим** (420,8) 17.15 Камер. музика, 20.40 Орх. концерт, 22.10 Концерт хору базиліки.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 25. листопада 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика в гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: „Чудодійні окуляри", 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх., 12.40 Про баранину, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Легка музика з гр. пл., 15.00 Господарські вістки, 15.15 Комунальні каси ощадности, 15.20 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 „Рендку в Легара", вокальне попурі з гр. пл., 15.45 Коротхвильний діальог, 15.55 Пілар Аркос у своєму репертуарі, гр. пл., 16.10 Для старших дітей: „Коли великі люди були малі" (Малий Моцарт), 16.40 Осінь у пісні, Ір. Цивінська сопран, форт. 17.00 Праця для вояків звільнених із війська, **17.15 Концерт хору під дир. Дмитра Котка: Десять пісень**, 17.50 Місяць поляків, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 18.15 Спортові вістки, 18.20 Умб. Джордано, з гр. пл., 18.40 Дім на Золотій, 18.50 Про зарядкування господарством, 19.00 „Канада пахне живицею" Арк. Фідлера, 19.20 Словно-муз. авд.: Броновицька скрипка, 20.35 Хвилина бюра студій, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Оповідання про Шопена, 21.45 Люї Шпор: Октет е-дур оп. 32, 22.20 Театр Уяви: Голос із далі; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Четвер, 26. листопада 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Поранок для молоді всел. шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Славні вальси з гр. пл., 12.40 Огляд хліборобських виднень, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 16.00 Нар. танок, гр. пл., 16.20 Хвилина питань, авд. для старших дітей, 16.35 Казанова в музиці, гр. пл., 17.00 Університет у колишньому місті, 17.15 Концерт орх., 17.50 Про книжку Меч. Смолярського: „Давня Польща в описах мандрівників", 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спортові вістки, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.35 Із акторового життя, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Довкола кохання" оперетка Оск. Штравса, 20.30 Із мандрівок по провінції: Каліш, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Юл. Зарембський: форт., скрипка, альтівка, віольончеля, 22.00 Концерт орх., два фортепіяни, 22.30 Танкова музика в гр. пл.

Радіокутик.

ОПЕРА ҐЛЮКА „ОРФЕЙ".

Христофор Ґлюк — це одна з наймогутніших постатей в історії опери поруч з Монтеверді і Вагнером — найбільший її реформатор. Однолїток з Моцартом, Ґлюк творить новий на ті часи (друга половина XVIII ст.) тип опери, в якому не музика, але драма висувається на перший плян.

Ґлюк виступає проти поширеного тоді переватаження кольоратурами і різного роду музичними ефектами, і вимагає правдивість виразу. Він впроваджує до опери шляхетну, поважну мельодійну лінію, драматичну правду, трагічний патос. Реформа Ґлюка викликала в Парижі правдиву музичну домашню війну. Ціле париське суспільство, не кажучи вже про музик, поділилося на два табори: табор прихильників Ґлюка і табор прихильників його суперника — Пуччіні. Переможцем вийшов Ґлюк.

Одною з перших опер, що впроваджували реформу, був „Орфей", якого надає Польське Радіо з вружків 25. листопада в год. 19.20.

Зміст опери: Давній міт про Орфея, який своєю музикою міг опанувати цілу природу стає впродовж віків темою літературних творів, як теж творів музичних і драматичних. Лібретто до музики Ґлюка представляє Орфея на могилі його дружини Евридики; він закликає богів привернути їй життя. Боги дозволяють йому зійти до підземного Тартару і своїм співом визволити звідти дружину. Але Орфей мусить сповнити одну умову: не вільно йому глянути на Евридику. Орфей сходить до Тартару і своїм співом поборює всі перешкоди. Памятаючи про остереження, каже Евридиці йти за ним, але не дивиться на неї. Евридика скаржиться на байдужість Орфея, а коли паде з перевтоми і благає його глянути на неї, Орфей не витримує. Тоді справджується остереження і Евридика вмирає. Одначе Амор, зворушений коханням Орфея, привертає ще раз життя Евридиці. Гимн на честь бога кохання закінчує оперу.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ 89.98—89.55, Дол. американські 5.31.50 — 5.28.50, Доляри канадійські 5.31 — 5.28, Фльор. гол. 288.40 — 286.70, Франки фр. 24.74 — 24.60, Франки швайцарські 122.45—121.65, Фунти англ. 26.04—25.88, Гульд. данц. 100.20 — 99.80, Кор. ч. 17.70—17.20, Кор. дан. 116.24—115.40, Кор. норв. 130.78 — 129.80, Кор. шв. 134.28 — 133.30, Ліри італ. 25.20—24.60, Марки фінл. 11.40—11.00, Марки нім. 114 — 107, Шил. австр. 89.50—94.50, Марки нім. срібні 122—115.

Акції.

Банк Польський, 110.00, Цукор 29.75, Вугіль 16.00, Лільпоп 14.30, 14.40, Островець 29, Стараховичі 35.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 66, 2 ем. 65.56, серії 81,50 5 конв. 57, 6 дол. 69, 4 прем. дол. 47.50 7 стаб. 472.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 51—53, 4 прц. Л. З. Бк Г. 41—43, 4 прц. ТКЗ. 41—43, 4 і пів прц. ТКЗ. 45—47, 4 і пів прц. БҐК. 60—65, 4 прц. БҐК. 60—65, 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 43—46.

Доларівка 47.50—48.50, 3 інвест. 1. ем 65—67, 3 інвест. 2 ем. 65—67.

Збіжжя.

Львів, 24. XI.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	24.50—24.75
Пшениця збор. червона	24.00—24.25
Пшениця одн. біла	24.25—24.50
Пшениця зб.	23.75—24.00
Жито шт. I	18.25—18.51
Жито шт. II.	18.00—18.25
Гречка на зливо	23.00—23.50
Крупи гр.	40.00—41.00

Інші курси незмінені.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 24. ц. м.

Ціни за 100 кг. люзом, льоко вагон-стація заладовання:

	льоко ст. заладов.:
Пшен. збірна 750 гр/л 5%	21.75—22.25
Жито збір. 694 гр/л. 3%	16.00—16.50
Ячмінь пашн. 621 гр/л. 4%	18.15—18.40
Овес легко задош. 444	13.25—13.50
Овес не задош. 456	13.75—14.00
Гречка 10%	19.00—19.25
Кукурудза жовта	14.75—15.00
Кукурудза червона	16.00—16.25
Коноп. сімя	31.25—31.50
Соняшникове сімя	31.75—32.00
Насі виндену 95%	40.00—41.00
Фасоля корона руч. в. з м. 42	51.00—52.00
Фасоля „Різен" руч. виб. з м.	41.00—42.00
Фасоля шмальц. руч. виб. з м.	39.00—40.00
Фасоля мальц. спец. ручно вибир. з міш.	42.00—45.00
Фасоля креса рафована	24.00—26.00
Фасоля цукр. ручно виб.	30.00—31.00
Конюшина червона	100—105
Конюшина вільна від капанки	115—120
Конюшина вільна від капанки 96 проц. чистоти	120—125

Пшениця і жито подешевіли дальше на 50 сот. Інші продукти незмінені. Тенденція знижкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 24. листопада п. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. 1 без опакування	2.80 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.85 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.85 „
1 л. молока	0.19 „
1 к. яєць	4.70—4.80 „

Тенденція на масло, молоко та яйця сильна.

П Т И Ц Я.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 24. XI. п. р. платив своїм доставцям за 1 кг живої птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., повногруді, зовсім товсті	1.10 зол.
Індики I. кл., повногруді, зовсім товсті	1.00 „
Курята I. кл. біло й жовтоніжки, без остріжок, до ваги 1.60 кг.	0.90 „
Курки I. кл., товсті, без остріг, без вапняку на ногах, щойно від 1.80 кг. вгору	0.90 „
Качки товщеві I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	0.85 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Звичайні Загальні Збори Жіночої Промислової Кооперативи „ТРУД" у Львові, Ринок ч. 39 відбудуться в четвер дня 26. XI. 1936 в год. 17. у власній домівці. — Порядок Зборів: 1) Відчитання і приняття протоколу з попередніх Зборів. 2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради за діловий рік 1935-36. 3) Звіт Контрольної Комісії. 4) Відчитання проревізійного звіту від Р. С. У. К. 5) Затвердження білянсу і уділення абсолюторії. 6) Приділ білянсової надвишки. 7) Затвердження буджету на рік 1936-37 та означення висоти зобовязань кооперативи і кредиту для членів. 8) Зміна статуту. 9) Внески членів. — **Надзірна Рада.** 3117

Перемишль, позір! Дня 2. грудня ц. р. в год. 6. веч. відбудуться в домівці „Української Бесіди" в Перемишлі звичайні Загальні Збори філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Перемишлі зі звичайним порядком нарад. — За Виділ: **Д-р Володимир Загайкевич.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.